

ЦИЈЕНА:

За Црну Гору на годину 8 перпера, на по године 4 перпера
 За Аустро-Угарску Босну и Херцеговину на годину 12 перпера на по године 6 перпера.
 За све остале земље годишње 20 франака у злату, на по године 10 франака у злату.
 Претплата се прима само у годишњим и полугод. роковима.
 Поједини број 20 пара за Црну Гору, — за иностранство 25. пр.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ

Власник: Државна Штампарија

Излази суботом

Одговорни уредник: Д-р Иво Јовић

Претплата се шаље поштанском упутницом непосредно администрацији „Гласа Црногорца“ на Цетиње, а коме је наручије, г. Вељу Рамада. Новић, к. и. агенти у Котор. Дописи се шаљу Уредништву. Рукописи се не враћају.
 Огласи се шаљу администрацији и наплаћују се: за сваку ријеч или број од пет цифара из петит слова по 4 пара за први пут, а за сваки даљи пут по 2 пара, из виших слова сразвјерно више.

СЛУЖБЕНИ ДИО

— Рјешењем г. Министра Правде од 26. окт. мј., број 6079., а на основу тач. 2. чл. 31. закона о јавним правозаступницима, престало је право на правозаступништво д-р Секули Дрљевићу, досадашњем јавном правозаступнику, пошто је исти постао државним чиновником.

Број 6079. Из Канцеларије Краљ. Министарства Правде, 29. октобра 1911. г. Цетиње.

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО

Дворске и дипломатске вијести

— Поводом годишњице вјенчања Њихових Величанстава у четвртак 27. окт. м. Његово Величанство Краљ Господар је посјетио тога дана прије подне цркву, гдје се краће вријеме задржао у молитви.

— На Митров дан су се чланови дипломатског кора, као и сви државни великодостојници, уписали у књигу Њ. Краљ. В. Књаза Мирка честитајућу му имендан.

— Данас као на дан рођења Њ. В. Краља Виктора Италијанског у овдашњем италијанском посланству било је свечано примање, за које је вријеме пред посланством свирала војна музика. Од стране Њ. В. Краља Господара италијанском посланику г. барону Сквитију честитао је г. бригадир Митар Мартиновић, шеф дворске војне куће, а у име Њ. Краљ. В. Књаза Нашљедника ађутант г. капетан Врбица. На честитању су били и чланови Краљевске Владе, дипломатски кор и великодостојници.

Националистички покрет у Русији

Ко није прочитао „Вавилоњане“ Муравлинове, не би могао схватити националистички покрет у Русији услед смрти Столипинове. Али да се та појава схвати преводимо следећи чланак из петроградског „Н. Времена“ уочи отварања Государствене Думе.

Узалуд хитају националисти фински, јеврејски, пољски и т. д. да сахране руски национализам. Они мисле да је руски национализам убијен јеврејским куршумом Багрова. Али се они варају. Јеврејским куршумом је убијен, не руски национализам, него само један од руских националиста. Руски национализам горко оплакује Столипина — овога храброга, силнога, постојаног свога трудбеника, убијеног издајничким јеврејским куршумом. Руски национализам не умањава огромност свог губитка, не скрива велики бол за тако крупном силом, тако енергичном вољом, тако свијетлом личности. Али тим дубље он схваћа заповједајући захтјев наступисшег положаја, да тјешне стисне своје редове и прсима стане против својих непријатеља, који се спремају да славе побједу....

Заблуда инородних националиста састоји се у томе што они мјере савремени руски живот на стари аршим. Они мисле, убивши Столипина, да су убили саму идеју руског национализма, коју је он тежио својим државничким радом да уведе у наш државни живот. Али је смрт Столипинова јасно доказала, да и-

деја руског национализма не само није с њим умрла, него напротив да је ухватила дубоко снажни корijen у самосвијести широких кротова руског друштва. Што се за живота Столипинова притајавало, то се његовом смрти објелоданило поражавајућом силом. Још не престају по свој Русији манифестације једнодушности са основном мисли политичког програма Столипинова, с чега је он постао предметом мржње и злобе свих инородних националиста, који су опазили обнављање руског живота у самосвијести руског народа, ако још сасвим и не разбуђеној, али која се с дана на дан све више буди и ослобођава се од оне вјековне заблуде, која му је помрачавала очи и удаљавала од националне мисли, од националних установа руског живота, од свега онога, у чему се састоје основи руске националне самобитности, на чему се оснивају права на самосталну политичку и културну мисију руску у свјетском животу. Ето ко је сада носиоц и чувар националне мисли — не поједино лице, него цијело друштво, и то друштво је сада непосредни и најближи учесник политичког рада у лицу Государствене Думе.

Зато промјена у особама, које ступају у првим улогама на политичком пољу, сада већ не може имати за идеју никаква значаја, као што је могла имати у пређашњој државној управи. Тај факт се већ опазео. Наша историја у току последњег по вијека била је богата терористичких дјела, којих су жртве били државници. Али још није било случаја да је који од тих терористичких дјела изазвао у народу излив саучешћа према жртви терора. Јасно је, да руски народ већ не сматра себе туђим у политичком животу, него активним учесником. Он је сада у стању да учествује у државном раду. И пошто се руско јавно мњење окупило око заставе, која паде из руке убијенога Столипина, већ се није бојати за судбину те заставе.

Ову утјешну мисао сматрали смо да ће бити корисно расвијетлити и напоменути данас при отварању сазива государствене Думе, у којој, при свему шаренилу њеног састава, глас сазнања и свијести руског народа претеже друге гласове. И желимо да се овај глас чује у Думи громко. Вријеме је да се руско народно представништво покаже у свом пунољетству. Вријеме је да чланови Думе, носиоци руске националне самосвијести, да се отресе ситних неспоразума страначких и да се сви здруже у заштиту најдражега и најважнијега, што имамо — нашега националнога достојанства.

КЊИЖЕВНОСТ, УМЈЕТНОСТ, ПРОСВЈЕТА

Наше позориште. Ових дана Народно Позориште на Цетињу отпочело је свој рад. До сада су биле приређене шест представа: шала „Библиотекар“, драма „Отаџбина“ комад с пјевањем „Сеоска лапа“, шала, „Једанаеста заповијест“, позоришна игра у четири чина и двије промјене „Лондонски просјаци“ и шала „Обичан човјек“; вечерас се даје драма „Част“ а сјутра комад са пјевањем „Шокица“. Одзив публике је до-

сада био добар. Као и у прошлој, тако ће се и у овој сезони представе давати редовно трипут недељно: четвртом, суботом и недељом. Поред неколицине досадањих чланова (г. и г-ђе Вучићевић и Мицић, г-ђе Јанковићке, Б. Војводића, Д. Милошевића, и Ђ. Бега) друштво је ангажовало и ове нове чланове: г. и г-ђе Павичевића, Д. Јовановића, г-ђицу Милку Бијелићеву, Ђура Маџарића, Драгутину Бурау и Николу Марића.

Змајев споменик у Руми. Послије много труда и жртва приведено је у дјело подизање споменика неумрлом pjesнику Змају Јовану Јовановићу. Споменик је готов и он је ремек дјело гласовитог српског вајара Ђоке Јовановића из Биограда. На скупоценом постољу од најфинијег мрамора диже се дивно израђено попрсје великог pjesника, саливено од бронзе. Свака прта лица, сваки потез, свака бора, показује вјешту руку мајстора, а познаваоци pjesникови стоје задивљени пред његовим ликом, те им се чини, да ће сад проговорити. Доиста, смјело можемо рећи, да је вајар овим радом постигао ненадмашни успјех, а Рума да је добила споменик, каквог на далеко нема. Одбор Српкиња, на челу са г-ђом Миленом Миладиновић, науими је да откриће споменика обави на најсвечанији начин. Дан прославе установљен је 23. октобра (5. новембра) о. г. На прославу су узела учешћа многа друштва и корпорације не само из мјеста, него и из ближе и даље околице. Тако су на судјеловање позвана пјевачка друштва, из Биограда „Станковић“, из Новог Сада „Невен“, за тим из Шапца, Митровице и Руме. Од соколског друштва судјеловала су „Душан Силни“ из Биограда и Шапца, а осим Српског Сокола у Руми, позвана су и Соколи из Митровице, Вуковара, Земуна и Ст. Пазове. Осим мјесних корпорација и области судјеловале су код свечаности и Кр. Академија Наука, књижевничко и новинарско друштво „Змај“, друштво „Рад“, и многе женске добротворне задруге, учитељска друштва, школе итд. Већ по овом се може видјети да је прослава открића споменика била сјајна и величанствена, а тако и мора бити, јер је ово први споменик, који се у Српству диже неумрлом великану српском pjesнику душе народа српског Змају чика-Јови! Тога дана обавио се прије подне помен у цркви и освећење споменика, у подне свечана сједница и послерије тога заједнички банкет. Послије подне јавна соколска вјежба, а у вече велика забава са игранком.

Биограђани у Трсту. Биоградско пјевачко друштво са својим хоровађом Мокрањцем стигло је сад у недељу 23. о. м. у Трст, гдје је изјутра појала литургију у цркви св. Спиридиона, а у вече приредило концерт у „Народном Дому“. Биограђанима је спремио у Трсту изванредни дочек, јер је ово први пут, што српско пјевачко друштво пјева литургију у Трсту, пошто у тамошњој српско-православној цркви редовно пјева сталан црквени хор одталијанских оперних пјевача. Српска тршћанска општина, увиђајући трошкове, којима је овај пут скопчан, одредила је 500 К потпоре Биоградском Пјевачком Друштву, те тиме дала поново доказа свога познатог родољубља.

Велики добротвор српски. Заслужни родољуб српски госп. Каменко Ј. Јовановић, књијар у Панчеву, за вјечити спомен на своју покојну добру супругу госпођу Марију учинио је два завјештаја, којима је ступио у ред великих добротвора српскога народа. Преко 70 (седамдесет) хиљада круна завјештао је на издржавање српске више дјевојачке школе у Панчеву. Управу над овим завјештајем повјериће Саборском Одбору у Ср. Карловцима. Други завјештај под именом: „Задужбина Марије К. Јовановић, рођене Јовановић“ од 20 (двадесет) хиљада круна повјерио је Добротворној Задрузи Српкиња Панчевачких, да се њоме припомогне оснивање интерната за српске православне ученице на панчевачким школама, или да се приход ове задужбине употреби на друге сходне циљеви: дом напуштене српске православне дјеце, стручне школе, течајеве за српску мушку и женску радничку омладину. Цио српски народ, а нарочито банатски Срби биће

захвални племенитом добротвору, који се овако побринуо за васпитање женског подмлатка.

„Хрватска Народна Стража“. У недељу је била у Загребу главна скупштина клуба „Ђирило-методских зидара“, која се бавила питањем оснивања „Матиче Школске“. Закључено је једногласно, да се оснује друштво под именом „Хрватска Народна Стража“, које ће руководити просвјетну и привредну акцију против мађаризације. Идуће недеље биће прихваћена правила.

Трилогија Врхлицкога „Хиподамије“. Овом својом трилогијом написао је славни чешки pjesник у великом броју својих драматских радова најопсежније, али најјединственије и најсавршеније своје дјело. Помишљао је најприје на трагедију антиске форме, како о том свједоче и неки познати одломци, али се касније одлучио на другу технику, која је прикладнија данашњој позорници. Тако настаде први дио трилогије под натписом „Наговори Пенелопе“. Остала два дјела трилогије, прозвана „Умирење Тантала“ и „Смрт Хиподамије“, били су додуше написани прије премијере првога дијела, те је за њих Зденек Тибих сложио теоретску музику. Дјело је успјело, теоретски успјело, али одмах извођање другога дијела трилогије г. 1891. показало је велике практичне немогућности ове смјеле замисли. И само једанпут успјело је прашком „Народном Ђивадлу“ да изведе читаву „Хиподамије“ с Фибиховом музиком. Било је г. 1891., кад је Чешка славила четрдесетогодишњицу песничкова рођења. Но и тада играла се трилогија кроз три вечери, једну за другом, — а од онда је нестало с позорнице.

Познати редитељ чешкога „Народнога Ђивадла“ и чешки pjesник Јарослав Кваница дуго је размишљао, како да чешкој позорници остави ову лијепу трилогију у сталном репертоару, т. ј. како да макне све оне запреке које су овој сврси стајале на путу. И недавно јавља он у истини чешкој јавности у „Nar. Listech“ да ће дати изводити у „Народном Ђивадлу“ читаву „Хиподамије“, али без музике. Изјављује уједно, да је по његовом мњењу музика крива, да она онемогућује извођање славнога Врхлицкога дјела. Онемогућује апсолутно, јер да није могуће наћи глумачки ансамбл такве музичке културе, да би могао сасвијем сплинути ријечи с музиком. Осим тога само је без музике могуће одиграти „Хиподамије“ за једну вечер, дакле цијелу, чиме дјело у велике добива. — Одговарајући одмах на све могуће приговоре, дотиче се Кваница и правнога одношаја „Народнога Ђивадла“ према Врхлицковом и Фибиховом дјелу. „Народни Ђивадло“ купио је уговором г. 1891. читаву „Хиподамије“ од Јар. Врхлицкога као самостално дјело, док је музика Фибихова и опет остала као самостално дјело. Правно да нема дакле никаквога јунктима, којим би извођање трилогије било везано и на музику. А поред свега тога има „Народни Ђивадло“ дозволу, управо жељу Јарослава Врхлицкога у том смјеру. Остатак одговорности — вели Кваница — узимам на себе ја, а узимам га с великом љубави к Јарославу Врхлицковом, pjesнику и човјеку. — Чешка јавност као да је у овој ствари подијељена у двоје; за pjesника Врхлицкога и за музичара Фибиха. Било је већ на ову Кваницову објаву и у јавности одговора. Приказивање у „Народном Ђивадлу“ има тек да одлучи у корист једне или друге странке.

Пјесме српској младежи. Тако ће се звати књига четрдесет одабраних пјесма Вукашина Гаговића, учитеља из Војилова. Поједине пјесме штампане су у „Голубу“, „Споменку“ и др. листовима. Књига ће бити штампана на модерној хартији, а изнијеће 4—5 табака. Цијена ће бити један динар. Књига ће бити оштампана до 1. децембра, а претплету треба слати до 15. новембра. г. Вукашину Гаговићу, учитељу, Војилово—Голубац, Србија.

Друштво Српских Књижевника. У Биограду је недавно основано „Друштво Српских Књижевника“ за књижевнике у ужем смислу — белетристичаре. Из крат-

ког друштвеног статута од цигло 5 параграфа види се што је циљ друштву и каква је његова организација. Тај статут гласи:

Основна правила Друштва Српских Књижевника: 1. Ради личног упознавања и заштите својих интереса, српски радници на лијепој књижевности оснивају, у Биограду, удружење са називом: Друштво Српских Књижевника. — 2. Редовним чланом овог удружења може бити сваки српски књижевник који је својим оригиналним белетристичким радовима стекао право на то име, а који добије двије трећине гласова. — 3. Управу удружења чине чланови оснивачи, који бирају предсједника, секретара и благајника. — 4. Предсједничку дужност врши сваки члан Управе по један мјесец дана. — Записник управних сједница потписују сви присутни чланови. — 5. У мају мјесецу, сваке године, Управа сазива редовну Скупштину, која ће — поред осталог рада — бирати двоје нових чланова Управе, на мјесто оне двојице чланова који коцком иступе.

Оснивачи овог друштва, те и његова управа су ови из Биограда: Бор Станковић, Бранислав Ђ. Нушић, Велимир Ј. Рајић, Владислав Петковић, Даница Марковић, Татићка, Драгослав Ненадић, Јелена Димитријевићка, Милан Вукосавић, Миливоје Ст. Предић, Милутин М. Ускоковић, Прока Јовкић, Сима Пандуровић.

Из мога села. У штампи су цртице и припојнице „Из мога села“ (Свеска II) познатије приповиједача Стена Јањетовића. Књига ће наскоро изаћи укусно опремљена, изнашаће око 6 штампаних табак, а цијена јој је 80 пара.

Претплату прима књижара М. Млађана, Н. Градишка а и сам писац.

Нобелова награда Николи Тесли. Из Копенхагена јавља се, да је за Нобелову награду за физику предложен Никола Тесла. Никола Тесла син је протопротозвитера Милутина Тесле у Смиљану код Госпића; рођен је године 1856. Основну и средњу школу свршио је у својој домовини. Године 1873 дошао је на политехнику у Грац, гдје је у очи упадао необични његов таленат. Свршивши науку, отишао је у Америку, гдје је дуже времена радио у заједници с Едисоном, с којим га је и лично пријатељство свезало. Наскоро његови покушаји и испитивања изазваше општу пажњу, јер су отворила посве нова подручја електротехнике. Један је од његових најзнаменитијих изума „Rotating field“ (магнетична плочка, која ротира). Тесла је при томе привлачну силу магнета претворио у обртну, те је тако проузвек неку врсту магнетске струје. Електрични мотори, који се оснивају на томе принципу, „Теслини мотори“, задивили су све стручњаке. Сила тих мотора досеже на даљину од 110 њемачких миља. Други од Тесле усавршени систем тиче се електричнога свијетла, на коме пољу Тесла управо нове стазе крчи. Од њега конструирана електрична лампа надмашује једноставношћу и јевтиноћом употребе све прије познате па је много допринијела, да је електрично освјетљење данас тако проширено. У Лондону је Тесла у Royal-Institution извео експерименте, који су у велике задивили инглеске учењаци. Познато је, да је електрична струја снаге од 1000 волти за људски живот опасна, чак убитачна. Тесла је у Royal-Institution пропустио кроз своје тијело електричну струју од 20.000 волти, па тврди, да није апсолутно ништа осјетио. Тиме он хоће да докаже, да до највише потенције повишена електрична сила није штетна. Таква прејака струја производи милионе титраја у секунди а живци људскога тијела нијесу доста акустични, да ту струју осјете. „Када би се тијек машине, — вели Тесла — какав год случајем успорио, онда биме то бесуслвно стало живота“. То нејадно својство електрике, што га је пронашао Тесла, од њега је најприје проучавањем комбиновано, а експериментат је потврдио непогрјешну темељитост комбинације.

Маркјан Саскиевич. Ових дана навршило се сто година, што се родио један велики pjesник и душевни вођа украјинскога народа Маркјан Саскиевич. Његов живот и списатељска његова дјелатност нарочито је за галичке Русине од великога значаја.

Саскиевич се родио године 1811. у мјестанцу Подлесу у окружју злочовском. Његов отац — Семен — био је свештеник у Книаску, али Маркјан је још као дјечак најрадије боравио у свом родном мјесту, код свога дједа, који га је одњио. У школи је Маркјан добро напредовао. Ту се већ почиње окушавати на литерарном пољу. Писао је pjesме, али на пољском језику, јер није добро познавао књижевни свој матерински језик, који се у оно вријеме није још смио учити на галичким школама. Свршив гимназију, која је тада имала само б разреда, ступио Саскиевич у свештенички семинар у Лавову, гдје је полазио „филозофију“, т. ј. данашњи седми и осми гимназиски разред. Након свршене филозофије слу-

шали су семинаристе четири године теологију. Али Маркјан не остаде дуго у семинару. Ради неких мањих преступа мораде отићи из завода. Ту почињу тешки дани младога pjesника. Отац му ускрати сваку потпору, а слабо здравље било је Маркјану спотицање у тешкој и тврдој борби за комадић хљеба.

Још од детињства гајио је велику склоност за књиге. Кад је пак пошао у Лавов, задубио се сав у студије разних дјела, што их је нашао већином у универзитетској библиотеци и у књијници Осолинских. Особито је вољу имао за студију Словенства. Добро је познавао латину, њемачку и пољску литературу. Упознавши се са страним литературама, осјетио Саскиевич чежњу, да упозна своју литературу украјинску. У то вријеме долази му и руке Павловскога словница украјинскога језика, збирка украјинских pjesама и један русински пријевод Енеиде. Под упливом ових књига пробуди се у њем народна свијест, и он је одушевљено постајио за задаћу себи да ради на пољу украјинске литературе, којој је задаћу остао до смрти вјеран. Почео је путовати, те сабирати и проучавати народне pjesме и легенде.

Да и друге задобије за исти посао, утемељује Маркјан г. 1832. друштво „русинске тројице“, прозвано тако, јер су га основали уз Саскиевича још и двојица његових пријатеља. Али није дуго радио у том кружоку, јер га скоро очева смрт присили да се брине за породицу. Његово здравље уз то бивало је све слабије. Посредством неких пријатеља буде примљен коначно у семинар, гдје на дан царскога имендана напише оду „Holos Halusan“ (глас Галичана).

Био је то први рад, написан на украјинском језику, и зато је побудио општу пажњу. Охрабрив првим успјехом, говори још исте године у семинару пред бројним слушаоцима први свој украјински говор. Од тога времена датирају у руским црквама русинске проповиједи, које су се доселе држале на пољском језику. Не престајући на свом послу, одлучио је Саскиевич издавати часопис, да може дјеловати и у ширим круговима, али не доби за њ дозволе. Једнако му не би дозвољено издати збирку pjesама, јер се у оно вријеме у Галицији, као у читавој Аустрији, позорно забрањивао сваки знак националнога пробудења. Влада уз Саскиевича као „сумњива“ на око и у његову стану буде подузета преметачина. Саскиевич, увједвши, да му чеће бити могуће издати у Галицији pjesме, обратио се у Угарску, и тамо г. 1837. изађоше његови стихови под натписом „Rusalka Dnisterska“. Али је галичка влада брижне заштитила сваки екземпляр „Русалке“ за који би сазнала, те је тако пропало до 900 екземплара.

Послушавши савјет своје мајке, ожени се и започи. Али му живот није текао по вољи, јер га је болијест спријечавала и у свештеничком раду. Али за то више у то доба ради на научном пољу, читајући украјинску литературу. Умире већ године 1843., оставивши иза себе сина Владимира, познатога касније уркајинскога лирскога pjesника.

Први плод Саскиевичева рада била је, како рекосмо, „Rusalka Dnisterska“, издата г. 1873. у Угарској. Била је то прва украјинска књига, и том је књигом ипак много пробудио pjesник национални дух галичких Русина. Намјеравао је испевати и један овећи епос под натписом „Perekupčik cisurmanskyj“ гдје је хтио приказати савремени живот Украјинаца, али од читавога овога плана има данас само мали један дио под натписом „Vap-duržusta“, у коме износи једнога русинскога народнога pjesника. У прози је написао лијепу приповијест „Олена“, гдје је pjesник пун велике и дубоке вјере. Из истоста расположења произашао је и пријевод читавог еванђеља Св. Јована и један дио еванђеља Св. Матеја. Осим тога преводио је pjesник многе чешке, пољске и српске pjesме, као и један староруски епос.

Саскиевич се бринуо и за просвјету народа, те знајући за недостатак школских приручника украјинских, напише „Читанку“, која изилази истом иза његове смрти. Осим тога написао је монографије о Козацима и Сичи. Скупљао је материјал за расправу о покрштењу Словенства, али овај свој рад није довршио, док му се почетак, за који се знало, изгубио.

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ

Чувај се колере

У нашој земљи појавила се на неколико мјеста болест колера. Колера је опасна заразна болест цријева. Она је пријека болест, јер болесника може да умори за дан, два. Она је опасна болест, јер од ње умире сваки други болесник, док од врућице и срдобље умире сваки десети.

Колера се нагло ширила по народу онда, када се није знало, којим се начи-

ном преноси. Од како су учени људи пронашли како се колера шири, од тога се доба знамо од ње чувати. Зато сада та заразна болест и не може да узме већега маха нигдје у трезвеном у паметном народу, гдје се слушају савјети мудрих љекара, и гдје се њихове наредбе савјесно извршују. И наш народ умије бити mudar и трезвен, и ако послуша ове савјете, заразе ће убрзо нестати.

Колера почиње обично изненада јаким бљувањем (повраћањем) и проливом. Бљувањак је испрва обичан, а послје зелен, прљав, мутан и сукривачав. Пролив је жидак, обилан, не заудара, изгледа као сурутка течан, или као вода у којој је скуван ориз. Болесник повраћа и пролива сваки час, по двадесет и више пута на дан. Пролив и бљување толико уморе болесника, да сав балдише и малакше. Изгуби из тијела силну воду, те осјећа велику жеђ, али често не смије ништа да принесе устима, јер га одмах тјера на бљување.

Уз повраћање и пролив хватају болесника и јаки грчеви по листовима и тијелу. Усне му сасвим помодре, очи упадну, плави се котулови направе око очних канака, кожа се осуши и спаруши, а глас сасвијем изнемогне, да га једва чујеш.

Болесник је обично при свијести, али га та тешка болест толико исцједи и утуче, да лежи мирно када нема грчева, мало говори, само каткад тешко уздахне. Билд му тако слабо бије, да га једва напипамо, а и срце отровано отровом колере све више изнемаже. Многи у тим тешким мукима и душу испусте. А доста њих и те мук прекуже, те се почну мало по мало опорављати. Бљување бива мало по мало све ређе, исто тако и пролив, крв почне јаче да бије, кожа се поново загрије, а кадгод и озноји, и болесник се почне повраћати на радост својих. За неколико дана и болесник се опорави, а за двије три недеље са свим оздрави.

Како се колера шири?

Учени љекари нашли су у цријевима болесника од колере неке отровне кужне клице, које у науци називају латинским именом: вибриони. Те кужне клице — гљивце — доспу зараженом храном или пићем или прљавим и нечистим прстима кроз уста у наше тијело. Ако те клице доспу кроз уста до танког цријева, ту се почну негало множити, и својим множењем стварају љуге отрове, који се разлију по крви и цијелом нашем тијелу и који изазову тешку болест.

Не разболи се баш сваки, који у јелу или у пићу прогута кужне клице. Наш стомак дучи један сок, који убија те живе клице, и зато се и не разболе сви они, који су те клице прогутали. Но често и поред одбране у стомаку продру отровне клице колере из стомака са храном у танко цријево, и ту се почну множити и крв и тијело наше тровати. Нарочито се за вријеме заразе разболе од колере они, који се слабо хране, који се не држе чисто или који су склони пићу, или који имају кваран стомак, или који назебу. Понајприје страдају дјеца и старци.

Како ћемо се сачувати од колере?

Болесник, који болује од колере, избацује силне кужне клице живе са својим проливом. У измету (погани) се налазе те невидљиве клице, које могу да пронађу само љекари и то нарочито справама за то направљеним, и нарочитим стаклима која увеличавају. Кужне живе клице колере налазе се кад год и у бљуванку али много ређе. Тек од када се то дознало, тек се од тада сигурно зна, како се колера шири и како се треба чувати. Из измета болесничког доспу кужне клице лако на руке и одијело онима, коју су око болесника. Ако не пазе на чистоћу и ако се не перу чисто сапуном и врелом водом, могу кужне клице допријети прљавим прстима при једењу у уста, а за тим у цријева.

Зато се у вријеме, кад влада колера не смије пити воде која је сумњива да може бити заражена, но се мора прво прокувати, па се онда може пити. Исто тако се смије јести и воће и поврће и млијеко и бијели смок само добро кувано и вруће, јер кужне клице при кувању и гину. Гдје има добрих водовода као што је на Цетињу, то се водом из водовода не можемо заразити, ма је и не кували, јер је водоводска вода чиста и није заражена. Зато Цетињани треба да пију само воду из водовода, јер је свака друга вода: рјечна или бунарска сумњива. — Сумњивом водом не треба се ни умивати ни судове прати. Здрава је вода и из артерских бунара.

Кужне клице исто тако угину од сунчане свјетлости. Зато износи увијек своје постељне ствари на сунце и остави их дуго на сунцу да их оно својим благодворним зрацима свјетлости очисти од сваке кужи.

И мува може да пренесе кужне клице, јер слијеће на измет болеснички а са изме-та ногама и крилима, ралицом и пицима разноси кужне клице на јела и на нас. Чувајте јело од мува и уништавајте их!

Шта да радимо, ако нам се ко разболи?

Ако се неко за вријеме заразе нагло разболи и почне повраћати, не губи главе но одмах јави мјесној власти по љекара. Љекар ће одмах доћи и бесплатно помоћ пружити. Љекар ће одмах болесника смјестити у нарочиту болницу и тамо га о државном трошку лијечити.

Чим се болесник однесе из куће, треба собу гдје је лежао окречити, исто тако треба и под цијећем опрати, а ако је под земљани, гашеним кречом натопити да преноћи, па сјутра дан очистити. Одијело и постељне ствари треба кључалом цијећу искувати а сламарицу и сламу спалити. Нико нека не улази у болесникову собу, до нудиља.

Док љекар болеснику не стигне, треба да га његује каква чиста разумна домаћица. Она треба да одмах припаше дуго запрегачу, и да често пере руке у врелој води са сапуном. Како се запрегача упрља, треба да је баци у врућ цијећ и опере, а исто тако и прљаво рубље болесниково, Нудиља треба да приправи одмах суд, гдје ће болесник да повраћа и да врши нужду. Како шта поврати, или како га протјера, онда тај измет треба посути својег гашеним кречом или сублиматским раствором. Гашен креч се овако прави: узме се килограм туцаног креча у већу чинију, па се поспе једним литром воде; када се креч распадне, доспу се још три литра воде и добро промијеша. Таквим кречом треба увијек имет прелити, па га тек онда просути у нужник или у какву ископану јаму (ако нужник нема). Болесник треба да лежи у постељи. Треба га добро утоплити, метати му на трбух топле облоге или топли цреп, и трљати га топлим пешкиром. Од јела му давати само чисте пилеће чорбе, топла салепа или руског чаја или теја од липе или зове, или топла вина или по мало вруће ракије. Треба слободити болесника, а не плашити га. Што прије треба позвати љекара и како он дође наредиће све шта треба чинити.

За вријеме док влада колера, треба сваки умјерено да живи. Треба нарочито пазити на чистоћу тијела и увијек прије јела добро опрати руке водом и сапуном. Врло је опасно за вријеме колере бити неумјерен у пићу вина и ракије, јер онда лакше колера букне. Исто тако треба се чувати назеба. Ако све савјете послушаш сачувај себе и своје од тешке заразе. Чувај се сам колере — јер мудро су рекли наши стари: ко се чува и Бога га чува.

НАРОДНА ПРИВРЕДА

Обрађивање наших њива.

Мислен пољопривредник зна, шта све уливише на растење и успијевање његових усјева; он зна, да је осим ваздуха, топлоте и влаге, свакој биљци потребно и станиште, потребна је земља, која ће бити у стању да прими у себе сва она органска и неорганска тијела, која су за успијевање и растење његових усјева потребна и да та тијела одржи, да их раствори и усјеву као готову храну спроведе; он зна, да многе земље имају већ у себи за биљну храну потребног органског и неорганског материјала, али не зависи само од хемијског састава тих земаља, него и од његових разновидних својстава, да узмогу те хранеће материја у раствореном облику спроводити усјева као храну. Иоле мислен пољопривредник зна, да механично мрљење земље у дубину, повисује њену плодност тим, што у дубље измрвљеној уситњеној земљи дубље продире и ваздух, и топлота и влага, па у таквој земљи сваки усјев бива и напреднији и плоднији.

Па и поред свега тога, што нас наука и посведневно искуство уче: да дубље орање знатно уливише на развитак и плодност наших усјева, олет за то има у нас још много и много пољопривредника, који су, занесени неким старим, варљивим предрасудама, противни дубоком орању, доказујући, да ће дубљим орањем своје њиве ослабити, да ће му дубље заорано ђубре пропасти, да ће му у дубље узорано њиви усјеви боловати — и томе подобне бесмислице, које смо из уста многих наших пољопривредника слушали; али хвала нашим млађим школованим пољопривредницима, који су прегли, да своје старије од тих предрасуда одвикну и о користи их дубоког орања на својим сопственим њивама увјере.

Сваки мислен пољопривредник мора признати, да је дубље орање корисно за сваки усјев, а нарочито за оне, који јаке и дугачке жиле имају, који су склони полијегању, који се више година узастопе на једној истој њиви сију итд., а што неки и данас још вјерују, да је дубоко орање усјевима штетно, то је, без сумње, с тога што они нису у своје вријеме и као што треба своје њиве подубљивали, што су на једанпут хтјели да их подубље и што нијесу пазили, како су то радили. Такав погрешан рад многе је застрашио од дубоког орања, али дубо-

ко орање у своје вријеме и као што треба извршено, за сваки је усјев корисно, па и строга жита, која своје жите не пуштају много дубоко у земљу, боље напредују и богатије рађају у дубље узораној њиви. Све је то са јаким основима и доказима утврдило свакодневно искуство. Ваљано обрађивање земље, цијелиходна измјена плодова, умножавање ђубрета повећаним сијањем пићних биљака — главна су средства за осигурања жељене добити од уложеног труда у земљорадњи.

Настаје питање: кад треба дубоко орати? Дубоко треба орати или одмах послје жетве, или пред саму зиму за идући прољетњи усјев, сад било подривачем, који је Српско Пољопривредно Друштво више пута препоручивало, било обичним плугом, то је у овој прилици све једно, само ако се ваљано уради. Смрзавањем и открављивањем на измјенце, дробе се земља преко зиме, па је сад и ваздух у стању да у ту издобрљену земљу дубље продире и благотворно на јачање земљино да упливише. Подводна и непропустљива земљишта пак, треба најприје на ма који начин осушити, па их онда преоравати; друкчије се циљ неће постићи.

Сваку дубоку узорану њиву треба пред прво засијавање добро нађубрити, а нарочито онда, кад се при подубљивању оранице мало више мртвице захвати и на површину изнесе. Ако смо пораније прије сијања ма на који начин дубоко узорали, онда се немамо чега плашити, да нам посјијани усјев неће имати довољно влаге; шта више, кад би наступила и већа влага она ће у дубље узораној земљи прије усанути, него у плиће узораној; што год је ораница дубља, тим ће у сваком случају много боље одржавати потребан ступањ влаге у земљи. Без обзира на то, што жите сваког усјева у дубље узораној и уситњеној земљи лакше у дубљину продиру, многу упливише и дубље продирање ваздуха на боље развије посијаног усјева, јер и ваздух оплођава земљу, не само ђубре. Докле год ваздух у земљу продира, дотле се и у земљи нагомилане ствари, које ће усјеву за храну послужити, приуговљавају. Кисеоник, који се у ваздуху налази, остварује то приуговљење; спојен с водом и топлотом, кисеоник раствара у земљи органска тијела, па се усљед тога стварају нова растопљива и вјетрећа једињења, која биљкине жилице усисавају. Производи трулења: угљена киселина, шалитрена киселина, нишадор и вода, ускоравају растварање, расипање минералних дијелова у земљи, па их растопљене биљке усисавају и себе на тај начин исхранују.

Јачи уплив ваздуха на саставне дијелове земљине, усљед дубљег преоравања, ускорава приуговљење потребне биљне хране, трулењем животињског и растагањем минералног ђубрета; на тај начин потпомаже бујнији пораст и богатије оплођење дотичног усјева, а с друге стране опет потпомаже вјетрење ђубрета; ако земља не би биљкама била довољно закриљена. На тај су начин неке њиве, нарочито лаке пјескуше, велике штете претрпјеле, што су у невријеме дубоко оране, што нијесу биле довољно нађубрене и што хрђаво засијане, па је с тога усјев још у почетку кржљаво потјерао и није био у стању, да за времена њиву закрили и од суше заштити. Предузети огледи увјерили су нас, да је у дубокој, а у своје вријеме узораној и нађубреној земљи двојном више усјева и плода било, и да је ту, разумије се, и двојном више жита у земљи остало, које су временом струлеле и дотичном усјеву као храна послужиле. — Што су год већи доходи, у толико ће бити и више материјала за умножење ђубрета; а што год бољег и више ђубрета домаћин буде имао, тим ће се више користити минералним тварима, које се већином још у неисцрпљивој количини у земљи налазе, а за све то највише му помаже сигњење земље — дубљим орањем. Што је земља тежа, збијенија, у толико је потребније дубље орање и онда је сваки усјев боље осигуран, онда је стварно увећан капитал који лежи у земљи и на посљетку је боље осигурао уложен труд и новац богатјим јетвом.

Овај савјет листа „Тежака“ требали би и наши земљорадници да пригрле.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Министарске вијести. Г. д-р Л. Томановић, председник Министарског Савјета, отпутовао је у иностранство на краће одсуство.

Висока пажња. Њ. В. Краљ Господар благоволио је подарити г. др. Секули Дрљевићу, председнику обласног суда у Подгорици, сенатски грб. — Г. Милан Контић, члан обласног суда на Цетињу, одликован је Даниловим Орденом четвртог степена.

Колера. Захваљујући заузимању санитарних и административних власти, у посљедње вријеме колера, која се поја-

вила у Зети, све се више сузбија тако, да ако буде овако и у будуће пошло, биће коначно истребљена. У посљедње вријеме у Зети није било ни једног новог случаја обољења. Раније обољења налази се на путу оздрављења и само је један болесник у опасном стању. Прије три дана био је у Подгорици само један нови случај обољења. Обољела је Јована жена Илије Раичковића и она је сјутра дан болести подлегла. Исто тако је био нови случај обољења у селу Горњој Горици. Оболио је Буња Миравевић, али је сјутра дан болести подлегао. Власти су учиниле све, да се овој опакој зарази стане на пут и како је предусретљивост становништва примјерна у томе ће се брзо успјети.

Курс за чланове Земљорадничке Задруге. Са Данилова Града пишу нам: Да би се наше задруге упознале са важним грамама привреде нарочито из виноградарства, воћарства, пчеларства и вођења књига земљорадничких задруга Одјељење Народне Привреде је приредило двадесетодневни курс на Даниловом Граду, на коме су присуствовали 17 куриста, као чланови задругара — изасланици — 17 земљорадничких задруга, које су ове одобриле. Томе су курсу присуствовали из задруга: Крсто Вукосавић сотоњишке, Саво Вулековић бољевеишке, Видак Вујаповић метеришке, Перо Вујаповић друшишке, Васо Драговић ђуреначке, Илија Ђурић буковичке, Јоко Јаблан добрске, Митар Калезић јастребачке, Саво Костић рвашке, Новица Ковачевић новоселске, Миливоје Новаковић липовске, Марко Перазић годињске, Мило Поповић горњобрчоеске, Јокица Поповић ждробаничке, Марко Сјепчевић подгорске, Нико Улићевић доњобрчоеске и Мило-сав Шарановић карковачке.

Цијенећи важност оваквих практичних курсева као врло корисних за ширење и брже унапређење народне привреде Земљорадничке Задруге одазвале су се с најбољом вољом, не жалећи ни материјалних жртава, а њихови пак изасланици — курсисти — показали су се ревностни, не жалећи труда а изобилујући вољом, да што више практичног знања однесе међу своје задругаре. Рад и заузимање и задруга и курсиста у овом погледу достојни је сваке похвале. Одјељење Народне Привреде, да би дало видних знака озбиљног старана за развој задруга и унапређење привреде уопште приредило је овај курс о своме трошку, а курсистима је додијељена награда, која се састоји: у облагорођеним воћкама, окалењеним на американској подлози лозама и кошницама са покретним саћем — систем Дадан-Блат.

Курсисте су, по свршеном раду, упутили Одјељењу Народне Привреде ово писмо:

„Свршетком овога курса сматрамо за велику дужност овим путем изјавити нашу најтоплију искрену и вјерну благодарност Краљу Господару, који се очински стара о своме миломе народу и његовоме благостању; Њ. В. Краљ Никола, водећи очинску бригу и живу потребу свога народа, дао је у великоме примјера за наш рационални живот, дао је основати своме народу Земљорадничке Задруге, уписујући у њих себе и своју породицу, чим је у великом омиљена воља црногорским задругарима радити у исте, и тако се почео нагло удруживати у овој светој земљорадничкој установи, видјећи на челу свога узвишенога Владара, који не жали свој многошјењени труд, да би што боље помогао напретку свога народа.

Њ. В. Краљ Господар повјерио је Одјељењу Народне Привреде да се оно стара о развију Црногорских Земљорадничких Задруга, за које ми на овом курсу видимо његово срдечно заузимање како би се што боље нама притекло у помоћ, видјели смо како одјељење мисли о нама и нашим удобностима, што се свакодневно о нама преко овдашњег економата распитивало, те Привредноме Одјељењу од свега срца најтоплије благодаримо, као и за то што су нам додјелили тако заузимљиве наставнике, који су се трудили и дању и ноћу да нама што више знања, и ако за кратко вријеме, улију, а сматрајући нас као своју рођену браћу, што им морамо нарочито признати.

Г. г. наши наставници, обласни економ г. Лазар Миљановић и г. Станко Тодоровић, тако су нам разумљиво и својски предавали да смо се доста према времену курса користили“.

За Богишићев споменик. Поводом апела донесеног у 15. броју „Гласа Црногорца“ од 9. априла ов. год. у сврху прикупљања прилога код нас за подизање споменика д-ру В. Богишићу, доле именована господа уписали су слиједеће прилоге:

Са Цетиња: по 20 перпера Урош Мариф; по перпера 12 Иво Ђуровић, министар војни; по перпера 5: пуковник Вл. Колосјев, пуковник Јегорјев и Божо Банашевић, секретар општине цетињске; по перпера 4: Томо Милошевић, члан

општ. суда на Цетињу; по перпера 3: Ристо Врањеш, писар општине цетињске; по перпера 2: Ђакон Ив. Калуђеровић, Јошо Шћ. Мартиновић, члан општ. суда на Цетињу, пуковник В. Рачински и поп Миравевић и 1 перпер Божо Милошевић.

Из Бара: по перпера 10: Андрија Рафеновић, в. д. председника обл. суда.

Из Никшића: по перпера 30: војвода Божо Петровић; по перпера 24: кап. Бошко Мијушковић; по перп. 6: Мило Томашевић, трговац, Цвјетко Церовић, адвокатски помоћник; по перпера 5: командант бригаде Ђуро Јововић, Шћепо Кустудић, трговац; Пеко Вукићевић, трговац, Саво Николић, рентијер, Пуниша Вујовић, трговац, Живко Беговић, трговац и војвода Ђуро Церовић; по перпера 3: поручик Вукан Мијушковић, писар обл. суда Петар Ј. Поповић, секретар управе царинарнице Лука Мијушковић, Ђоко Мијушковић, трговац и Богдан Бацановић, в. д. управника поштанско-телеграфске станице; по перпера 2: Михо Ђуричић, Душан Вучинић, цариник, Мило Церовић, трговац, Перо Г. Јововић, трговац, Бошко Мартиновић, адвокатски писар, Обрен Попара, трговац и Никола Барзута; по перпера 1-32 п.: Нико Б. Вукајловић, поштански чиновник; по перпера 1: Цвјетко Вукчевић, Љубо Вукмировић, Ђорђевић Ђурђевац, поштански чиновници.

Из Грахова: по перпера 10: ком. Сава Н. Ковачевић и Видак Вујачић, трговац; по перпера 5: д-р Садик Стринић и Илија Мерџан; по перпера 3: ком. Спасоје Булаић, Саво Ковачевић, управник царинарнице, кап. Гаврило Даковић и Јеремија Ковачевић, трговац; по перпера 2: Новица Николић, комесар, ком. Сава П. Ковачевић, поп Крсто Кешељевић, бар. Лука Мишовић, кап. Симо Ковачевић, оф. Јован Р. Миховић, Станко Вујовић, в. д. управника поште, Пеко Рајковић, писар царинарнице, Дреко Вујачић, Митар Миловић, Мирко Јакшић, Милан Живковић, Митар Видовић, Голуб Перовић, Стеван Миловић, Мато Симов Ковачевић, Илија Ђ. Ковачевић, Јован Р. Ковачевић, Крстун Лазовић, Петар Н. Ковачевић, Живко Ђ. Миловић, Благоје Лазовић, Јован К. Вујачић, Перко Ј. Булаић, Обрен З. Андријашевић, Крсто С. Андријашевић, Илија С. Андријашевић, Новица Б. Андријашевић, Ђоко М. Даковић, Петар Б. Миловић, Тодор П. Самарић, Благоје Шабановић, Гаврило М. Килибарда и Окица Ш. Вучић, трговци; и по 1 перпер: Ђуро П. Драшковић, Благоје П. Ковачевић, Видак Р. Ковачевић и Јован С. Вучетић, трговци.

Вријеме. Лијепо јесење вријеме још се продужује. Преко дана сунце непрекидно грије и доста је жарко, док у вече знатно застуди, те се преко ноћи осјећа доста јака студ. Прије изласка и заласка сунца имамо често пута и сумаглице.

ТЕЛЕГРАМИ

Триполис, 24. октобра. — Турска батерија нападала је из неколика пута италијанске бродове у пристаништу, а такође и варош. У исто вријеме неколико Арапа, који су били сакривени међу палмама, нападали су италијанске трупе. Италијани су одговорили пушчаном ватром уз припомоћ контра-торпиљера.

Цариград, 24. октобра. — Према вијестима турских новина италијанске крстарице бомбардовале су у ушћу Акабе једну малу турску канонијеру по имену Халиџе. Капетан и неколико мрнара погинули су, а остали екипажа спасени су. — „Сабах“ саопштава да је један дио италијанске флоте стигао код острва Шиос, а други дио да је био опажен код Бејрута и Мерсине.

Париз, 24. октобра. — Из Триполиса стигао је телеграм, у коме се каже да је велики број породица кренуо за Малту и Тунирију.

Триполис, 24. октобра. — Агенција Стефани саопштава: чим су стигле нове трупе Италијанци су кренули напријед пут оазе, која се налази на источној страни, у намјери да потисну непријатеља. У 2 сата послје подне италијанске трупе предузеле су офанзиву и потиснуле непријатеља.

Рим, 26. октобра. — Краљ је био одушевљено поздрављен приликом прегледа рањеника, који су у Полерму.

Цариград, 26. октобра. — У протесту, који је Турска упутила вели-

ким силама, она сматра анексију Триполиса као ништавну.

Тунис, 26. октобра. — Између Талијана и Арапа дошло је до сукоба и том приликом било је 18 мртвих и 41 рањених.

Триполис, 26. октобра. — Агенција Стефани саопштава да су турске трупе поново нападе на италијанске, али су биле одбијене оставивши на бојном пољу 60 мртвих. — За вријеме јучерашње битке један шрапнел са италијанске лађе убио је једног турског капетана и два поручника. — Командант Хомса саопштава да је 8 компанија отишло у извидницу пут Магреба, који заузимају непријатељи. На путу су срели су 500 непријатеља, чији су напад одбили. Извиднице су се вратиле натраг у Хомс оставивши један батаљон у Магребу. Међутим у 2 сата послје подне непријатељи у броју од 1500 покушали су да заобиђу италијански батаљон, али је помоћ из Хомса стигла на вријеме и одбио је напад. То приликом непријатељи су имали 300 мртвих и рањених. Непријатељи су опет имали италијанске трупе у Хомсу. Њин број износио је на двије хиљаде бораца. Као и првог пута били су одбијени и имали су 400 мртвих и рањених.

Триполис, 27. октобра. — Генерал Канева саопштио је да ће садашњи покрет његових трупа зауставити се у оази Зара, центар концентracије, а одакле ће отпочети експедицију у унутрашњост.

Списак странаца приспјелих на Цетиње од 22. до 29. октобра 1911. год.

Гранд Хотел: Карло Клемер, официр из Котора; др. Живко Њежић, посланик из Сарајева; Емил Штрајнер, трговац из Беча; Јосеф Хусере, трговац из Холешаца; В. Бугарски, трговачки путник из Н. Сада; др. Емил Видмер, директор из Беча; Шефки-беј и Али Риза беј, официри из Цариграда; г-ђа Ева Шренер, приватна из Маргиовара; др. Хоф, директор из Хамбурга; М. Ариовић, трговац из Лајпцига с г-ђом, В. од Мајерхајер, аустријски консул у Скадру; Карло Лонги, трговац из Трста; А. Воворка, аустријски консул из Бара.

Хотел Рајвајн: Ђ. Марулис, трговац из Атине; Марко Квесић, трговац из Трста; Јакоб Ридел, трговац из Минхена; Иво Ђокић, приморски капетан из Котора; Јозеф Дифранцески, чиновник из Силета; Дан Азани и Магуд Мустафа, трговци из Скадра.

Статистика црногорских држављана, који су се повратили из иностранства тецајем мјесеца маја 1911. год.

Преглед по областима.

Области	БРОЈ ПОВРАЋЕНИХ	
	из Америке	из осталих земаља
1 Катунско-Ријечка	13	2
2 Зетско-Брдска	14	2
3 Никшићска	13	—
4 Морачко-Ровачка	3	—
5 Приморско-Црмничка	3	14
6 Васојевићска	3	—
у опште	39	18

Број 8802. — Из Канцеларије Статистичког Одсјека Краљев. Министар Ун. Дјела. Цетиње, 26. августа. 1911. год.

Статистика црногорских држављана, који су се повратили из иностранства тецајем мјесеца Јуна 1911. год.

Преглед по областима.

Области	БРОЈ ПОВРАЋЕНИХ	
	из Америке	из осталих земаља
1 Катунско-Ријечка	24	3
2 Зетско-Брдска	15	7
3 Никшићска	25	—
4 Морачко-Ровачка	7	1
5 Приморско-Црмничка	4	11
6 Васојевићска	—	13
у опште	75	35

Број 10445. — Из Канцеларије Статистичког Одсјека Краљев. Министар Ун. Дјела. Цетиње, 30. септембра 1911. год.

ПОЗИВ

Којим се позива Крстиња рођена Лукић из Суторине-Херцеговина, сада бавећа се у Сјеверној Америци, — да у року од четири мјесеца, рачунајући од првога овога позива у „Гласу Црногорца“, предстане овој Консistorији ради узимања у поступак бракоразводне парнице, коју је подигао њен муж Милош П. Јовановић из Служа, услјед безразложног напуштања брачне заједнице с истим још од назад три године.

Не пријавили се речена Крстиња у више поменутом времену, то ће се и у њеном одсуству парница узети у поступак, на крају чега ће слједовати коначна пресуда.

Број 1602 ех 1911—37. Из канцеларије Консistorије Никшићке, 10. октобра 1911. год. Никшић. 2,3

СТЈЕЧАЈ

Тражи се лекар за Морачко-Ровачку област, са сједиштем у Колашину са годишњом платом од три хиљаде шест стотина (3.600) перпера и додатком по мјесту пет стотина (500) перпера годишње — за издржавање коња седам сто двадесет (720) перпера и остале награде према санитарском зборнику.

Молитељи морају познавати српски језик, морају бити способни за доктора целокупног лѐкарства, на једном од признатих европских универзитета; молбе морају бити припослане Санитарском Одјељењу Кр. Министарства Унутрашњих Дјела, снабђеневае односними исправама.

Број 2197. — Из канцеларије Санитарског Одјељења Краљ. Министарства Унутрашњих Дјела, 6. октобра 1911. год. Цетиње. 2,3

СУДСКА ОБЗНАНА

Пресудом Краљ. Обласног Суда у Ст. Бару, од 20. септембра т. г., број 506—V—1911—21.; осуђени су: Абдул Рамов Веловић и Цано Усеинов Рамушевић из Крајине, по 20 година робије у Централном Казненом заводу у Подгорици с лаким оковом, због извршеног убства између 24. и 25. априла т. г. над Петром Т. Јокетићем из Крњица, а Усеин Цанов Веловић исто из Крајине, ослобођен је из недостатка доказа, а да сви три осуђеника плате самокупно парничне трошкове.

Пошто су Абдул Рамов Веловић и Цано Усеинов Рамушевић пребјегли у Турску, то им се у смислу § 298. кривич. поступка пресуда донесена у њиховом осуству свим ставља до знања.

Број 506—V—1911—21. Из канцеларије Краљ. Обласног Суда, 24. септембра 1911. у Ст. Бару. 3,3

Јавна лицитација

На 3. новембра ов. год. у 2 сата послје подне држати ће се у канцеларији Болнице „Данило“ јавна лицитација за лиферовање млијека у год. 1912 за Болницу „Данило“ I.

Број 257. Из Управе Болнице „Данило“ I, 25. октобра 1911. Цетиње. 1,1

Службени огласи

ОГЛАС

У Извршењу пресуде Краљ. Обл. Суда у Никшићу, од 16. јуна 1911 год., број 1925—IV—1911—424.

Износи се на јавну продају доље описана непокретност Шула Маркова Миљанића из Дубочака, за наплату дуга Видака Вујачића из Грахова, која је процијењена перпера 750.

Продаја ће се извршити у канцеларији потписатог суда.

За продају су одређена три рока: 17. новембра, 17. децембра 1911 год. и 17. априла 1912 године од 8 пред подне, па до 5 по подне.

На првом року непокретност неће се уступити испод процијењене вриједности, на другоме року хоће и ниже, али не испод $\frac{2}{3}$ процијењене вриједности, а на трећем року непокретност ће се уступити понудиоцу највише цијене.

Сваки је лицитант дужан положити јемство 10% процијењене вриједности.

Позивају се сви они, који на непокретност имају какво реално право, као и сви они, који имају право прече купње, да се пријаве суду прије почетка прве продаје.

Опис непокретности:

1 $\frac{1}{2}$ рало орачице 2 косе ливаде и 2 листобера горе у једном комаду звано „Липа“. Земља је средњег нумера; граничи се: од истока с имовином Милутина Миљанића, од запада с имовином Лазара Миљанића, од сјевера с имовином Мила Миљанића, од југа са имовином Дамјана Миљанића.

Број 404. 270—1911.

Велимље, 15. октобра 1911 године. Краљ. Капетански Суд, врш. дуж. капетана пор. Марко Баћовић.

ОГЛАС

На основу пресуде Кр. Великог Суда, од 18. јануара 1911 год., број 648—V—1909—188.

Износи се на јавну продају доље описана непокретност Саве Ј. Ђурђића из Дробњака, која му је у заједници са Неђељком и Новицом Ђурђића, његов дио процијењен перп. 1050.

Продаја ће се извршити у канцеларији потписатог Суда.

За продају одређују се три рока: 15. новембра, 15. децембра 1911 и 15. марта 1912 године, у четири сата после подне.

На првом року непокретност се неће уступити испод процијењене вриједности, на другом хоће, али не испод $\frac{2}{3}$ вриједности, а на трећем року уступиће се понудиоцу највише цијене.

Лицитанти су дужни положити јемство 10% од процијењене вриједности.

Позивају се сви они, који на непокретност имају какво реално право, као и они, који имају право прече купње, да се потписатог Суду пријаве прије прве продаје.

Опис непокретности:

У поткутњици $\frac{2}{4}$ орачице с орачком; граничи: од истока комун, од сјевера Лука Ђурђић, од запада и југа пут; процијењено перп. 200.

Рашков-до, 1 рало орачице; граничи: од истока и запада комун; од сјевера Стеван Ђурђић, од југа Милуша Ђурђић; процијењено перп. 200.

Липе 1 $\frac{3}{4}$ рало орачице; граничи: од истока Стојан Ђурђић, од сјевера комун и Ђорђе Делић, од југа и запада греде; процијењено перпера 300.

Каменица $\frac{1}{8}$ орачице, граничи: од истока комун, од сјевера Лука Ђурђић, од југа и запада Милинко Стијеповић, процијењено перп. 300.

Орнице $\frac{2}{4}$ орачице, граничи: од истока Милета Ђурђић, од сјевера Мишо Ђурђић, од југа и запада греде; процијењено перп. 60.

Под пријеку ластву, 1 рало орачице; граничи: од истока пут, од сјевера Вићо Никитовић, од запада комун, од југа Радосав Ђурђић, процијењено перп. 60.

Присојница 1 рало с орачком, граничи: од истока пут, од сјевера Никола Ђурђић, од запада ријека, од југа Ђорђе Ђурђић, процијењено перпера 200.

Број 871 ех 1909—312—1911. Шавник, 13. октобра 1911.

Капетански Суд, кап. Јоко Полексић.

ОГЛАС

У извршењу пресуде Краљ. Обл. Суда у Никшићу, од 25. августа 1911 год, број 1931—IV—1911—430.

Износи се на јавну продају доље описана непокретност Видака Бојова Миљанића из Дубочака, за наплату дуга Видака Вујачића из Грахова, која је процијењена перпера 400.

Продаја ће се извршити у канцеларији потписатог суда.

За продају су одређена три рока: 17. новембра, 17. децембра 1911 г. и 17. априла 1912 године од 8 прије подне, па до 5 послје подне.

На првом року непокретност неће се уступити испод процијењене вриједности, на другом року хоће и ниже, али не испод $\frac{2}{3}$ процијењене вриједности, а на трећем року непокретност ће се уступити понудиоцу највише цијене.

Сваки је лицитант дужан положити јемство 10% процијењене вриједности.

Позивају се сви они, који на непокретност имају какво реално право, као и сви они, који имају право прече купње, да се пријаве суду прије почетка прве продаје.

Опис непокретности:

$\frac{1}{2}$ рало орачице, 1 $\frac{1}{2}$ коса ливаде, 1 листобер горе у једном комаду звано „Јасен“, земља је средњег нумера; граничи се: од истока, сјевера и запада с имовином Зела Б. Миљанића, од југа с имовином Видака Б. Миљанића.

Број 570—273—1911.

Велимље, 15. октобра 1911 год. Краљ. Капетански Суд, врш. дуж. капетана пор. Марко Баћовић.

ОГЛАС

Овим се даје на јавну распродају непокретно имање Сава Г. Никића из Сотонића, за намир његових дугова.

Зграда Царевина, рала 2; којој су шевије: од сјевера и запада пут, од истока исти Сава са ледницама, од југа Марко Ђ. Станковић; процијењена перпера 3000.

Зграда у мали поток, рало 1; којој су шевије: од сјевера грчен Ива С. Гажевића, од истока и југа Рако Т. Никић, од запада пут; процијењена перпера 1200.

Ливада под бријег, $\frac{3}{4}$ од рала; којој су шевије: од сјевера и запада пут, од истока Рако Т. Никић, од југа Драгоње брдо; процијењена перпера 450.

Доња ливада, рало 1 $\frac{3}{4}$; којој су шевије: од сјевера поток, од истока и запада Рако Т. Ни-

кић, од југа Васо М. Станковић; процијењена перпера 600.

Баштина у њиве, рало 1 $\frac{1}{4}$; којој су шевије: од сјевера Нико С. Игумновић, од истока Сава П. Станковић, од југа и запада пут; процијењена перпера 400.

Баштина на Дешковице, рало 1 $\frac{3}{4}$; којој су шевије: од сјевера Јован З. Влаховић, од истока Иво Ј. Игумновић, од југа Нико С. Игумновић, од запада пут; процијењена перпера 300.

Баштина под бријег, рало 1; којој су шевије: од сјевера и истока поток, од југа Сава П. Станковић, од запада Шуња Б. Бошковић; процијењена перпера 200.

Баштина под Сухо до, рала 6; којој су шевије: од сјевера и истока Лабуд Јовановић, од југа Марко Митровић, Томо Марковић, Нико Гажевић, Сава П. Поповић, од запада пут; процијењена перпера 1050.

Продаја ће се извршити у канцеларији потписатог суда. За продају одређују се три рока: први рок 22. новембра, други 21. децембра ове год., а трећи 21. фебруара 1912 год.

На првом року неће се непокретност уступити испод процијењене вриједности, на другом року хоће, али не испод $\frac{2}{3}$ процијењене вриједности, а на трећем року непокретност ће се уступити понудиоцу највише цијене.

Сваки лицитант дужан је положити јемство од 10% процијењене вриједности.

Позивају се сви, који на непокретност имају какво реално право, — дужникови повјериоци, као и они, који имају право прече купње, да се пријаве подписатог суду прије прве продаје.

Број 909—228—1911. Капетански Суд, Р. 360, бр. 843, 1,1 кап. Лазар Т. Пламенац.

ОГЛАС

Износи се на јавну продају доље описана непокретност Сима Илића из Подгорице, која је процијењена перпера 4000.

Продаја ће се извршити у канцеларији потписатог суда.

За продају одређују се три рока и то: 17. новембра, 17. децембра ове год. и 17. априла 1911 год. у 3 сата послје подне.

На првом року непокретност се неће продати испод процијењене вриједности, на другом хоће и ниже, али не испод $\frac{2}{3}$ процијењене вриједности, а на трећем року уступиће се понудиоцу највише цијене.

Сваки је лицитант дужан положити јемство 10% од процијењене вриједности.

Позивају се сви они, који на непокретност имају какво реално право, дужникови повјериоци и они, који имају право прече купње, да се пријаве суду прије прве продаје.

Опис непокретности:

Једна једнокатна кућа у Мирковој вароши — Немањиној Риви, у дужини од 6 $\frac{1}{2}$ метара и при истој кућина са баштом, која се налази у добром стању; граничи: од истока Симо Илић кућом и баштом, од запада Тодор Вујошевић и Ахмет Лукачевић кућама, од сјевера Лазо Ђуровић зградом, а од југа улицом.

Број 1309—VI—1911—290. Општински Суд за предсједника, судија, кап. А. Контић.

Р. 186, бр. 841, 1,1

ОГЛАС

Јавна продаја непокретности Радоја В. Оташевића из Раћа, извршиће се у канцеларији потписатог суда 20. фебруара 1912 год., у 3 сата послје подне.

Виђи оглас у 39. броју „Гласа Црногорца“.

Број 703—375—1911. Капетански Суд, П. 48, бр. 861, 1,1 кап. Кр. Ј. Ивановић.

ОГЛАС

У извршењу наредбе Краљ. Обласног Суда у Никшићу, од 27. августа о. г., број 3727—IV—1911—1143. износи се на јавну продају доље описана имовина Ваца Сеферовића из Никшића, за измир дуга прве Никшићке Штедионице и других, која је процијењена перпера 8500. — Продаја ће се извршити у канцеларији потписатог суда од 2 до 5 сати после подне и то у 3 рока: 15. новембра, 15. децембра ове 1911 године и 15. априла 1912 године.

На првом року непокретност се неће уступити испод процијењене вриједности, на другом року хоће и ниже, али не испод $\frac{2}{3}$ од процијењене вриједности, на трећем року уступиће се понудиоцу највише цијене.

Лицитанти су дужни при инкantu положити јемство 10% од процијењене вриједности. — Позивају се сви они, који на непокретност имају какво реално право, дужникови повјериоци, као и сви они, који имају право прече купње, да се пријаве суду прије прве продаје.

Опис непокретности:

Једна кућа двобојна са 4 одјељења, портиком и избором, у врло добром стању и са припадајућом башмом од 1 рала, $\frac{1}{8}$ и 96 кавад. мет. у ограду од жице; а граничи: од истока пут к манастиру, од запада Благо Бурић, од југа Нена Миљевића, од сјевера Периша Маловић и општинско земљиште.

Број 1964—1366—1911. Никшић, 15. октобра 1911.

Општински Суд за предсједника, судија, Марко Слјепчевић.

Р. 206, бр. 838, 1,1

Трговачки огласи

ОБЈАВА. — Према § 5. Трговачког Закона овим стављамо до знања, да смо отпочели водити заједничку дућанску и кафанско-гостионицарску радњу на Горанску, подпуно снабђену у свему под фирмом: Горанско, 22. октобра 1911 год.

Р. 40, бр. 860, 1,1 Добриловић и Пекић

Приватни огласи

ОБЈАВА

На дан 6. (шестог) Новембра о. г. Никшићко Трговачко Акционарско Друштво даваће путем инкantu превоз своје робе Плавница—Никшић и обратно.

Ко жели учествовати треба да поднесе гаранцију у акцијама или непокретницама у вредности од Перп. 2000. — Никшић, 13. октобра 1911. год.

Р. 53, бр. 839, 2,2 УПРАВА.

ОГЛАС

ЦРНОГОРСКА ПИВАРА „ОНОГОШТ“ У НИКШИЋУ

држаће на 30. октобра о. г. у својој канцеларији лицитацију на своја два теретна воза су 6 добрих коња.

Ко их жели купити, или поједини кар нека изволи тога дана присуствовати на лицитацији.

Услови за плаћање су уз готово, а по жели купца даће се и на чекање уз добру гаранцију.

у Никшићу, 17. октобра 1911. Р. 65, бр. 840, 2,2 УПРАВА ПИВАРЕ „ОНОГОШТ“

ОБЈАВА

Управа Подгоричке Банке у Подгорици

објављује да су се 124 акције њеног завода изгубиле на пошти између Прага и Београда.

Сходно наређењима чл. 13. банчиних правила, аморгизују се изгубљене акције путем јавности.

Акције су гласиле на име. Богдана К. Ђетковића Подгорица број 924/28, 2170/2210, 4924/28.

Николе Б. Ђетковића бр. 212/23, 3017/19, 2816/18, 4212/23, 2076.

Сава Б. Ђетковића број 3406/12, 3293/4, 3246, 3610, 3658.

Иване Б. Ђетковића број 2211/20.

Госпаве Б. Ђетковића број 2221/30.

Велике Б. Ђетковића број 2231/40.

Позива се сваки онај који би горње акције нашао или што о њима знао, да то достави Управи у року 14 дана иначе ће се власницима по истеку горњег рока издати дупликати.

Р. 130, бр. 848, 2,2 УПРАВА ПОДГОРИЧКЕ БАНКЕ.

ОБЈАВА

Овим стављам до знања свима и свакоме: да ни за какве дугове и рачуне мога сина Ђетка Бајова Гардашевића, који се налази у Сјеверној Америци, моја имовина не одговара ни у коме случају, пошто је исти одијељен од мене назад 8 година.

Чево-Убли, 7. октобра 1911. год. официр Бајо Грујичин Гардашевић.

Р. 53, бр. 813, 3,3

Аустријску свиту за мушка одијела дајем у највишој количини по фабричној цијени, желећи исту у Црну Гору увести. Богате робе у колекцијама шаљем свакоме франко на преглед.

Rudolf Foukal

Tuchreport, Jägerndorf Oester. Schles. П. п. бр. 811, 3,3

НА ЗНАЊЕ

Стављам на знање, да сам мој кабинет премјестио на Цетиње у кућу госп. Душана Вуко-

тића, у Катунску улицу, те ћу сваког дана примати од 8—12 сати прије и од 2 до 5 послје подне. Кабинет сам снабдио са новим медицинама за залијевање и вађење зуба без болова; Залијевам зубе са златом, платином, сребром и најновијим порцуланом.

У мом атељеу израђују се цијеле вилнице и зуби су на виде са гумом и златом, а мостови златни или од платине помични и непомични по американској или швајцарској методи.

Цетиње. С поштовањем Д-р Р. Куслер зубни лекар.

Р. 96, бр. 862, 1,3

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом смрти наше никад непрежаљене супруге, односно мајке

† МИЛИЦЕ

која се послје четвородневног боловања, 16. овог мјесеца пресели у вјечност, у цијету своје младости, у 30 години свога живота, — сматрамо за особиту дужност овим путем изјавити своју доживотну благодарност многобројним пријатељима и знацима, који нам ма којим путем изјавише своја учешћа у ненадној и големој нашој жалости.

Срдачна захвалност мјесном лѐкару на заузимању, да би покојницу отргао из чељусти ненасите смрти.

Искрена и пријатељска хвала Јовановићима, роду покојнице, који на глас смрти похиташе, драгу покојницу онако дирљиво оплакаше и до вјечне куће испратише.

Неизмјерна хвала госпођама: Д.-града; села: Фрутка, Гругровића, Главнице, Грлића, Турцоца, Плажића, Лалевића и Богивевића, које онако у великим масама дођоше и нашој жалости утјехе дадоше.

Особита и доживотна благодарност браћи Орјелучанима, који на глас смрти дођоше, покојницу ожалише и до вјечне куће испратише.

Поново најсуднија хвала и благодарност свакоме и свима, који нам ма којим путем изјавише своја саучешћа у ненадној нашој жалости.

Орја-лука, 23. октобра 1911 г. Ожалошћени: супруг кап. Стево Бошковић; син Ђоко; кћери: Анђе и Видосава.

Р. 174, бр. 854, 1,1

ЈАВНА ЗАХВАЛНОСТ

Приликом смрти наше незаборављене снахе, односно супруге и мајке

† МАРИЈЕ

која се пресели у вјечност 14. ов. мјесеца, у својој 35 год., послје дугог тешког боловања, — многобројни наши пријатељи скоро из свију крајева Домовине похиташе, да нам лично, телеграфски, или писмено изјаве своја саучешћа. С тога свим нашим пријатељима, који ма којим путем учествоваше у нашој жалости овим изјављујемо нашу доживотну захвалност.